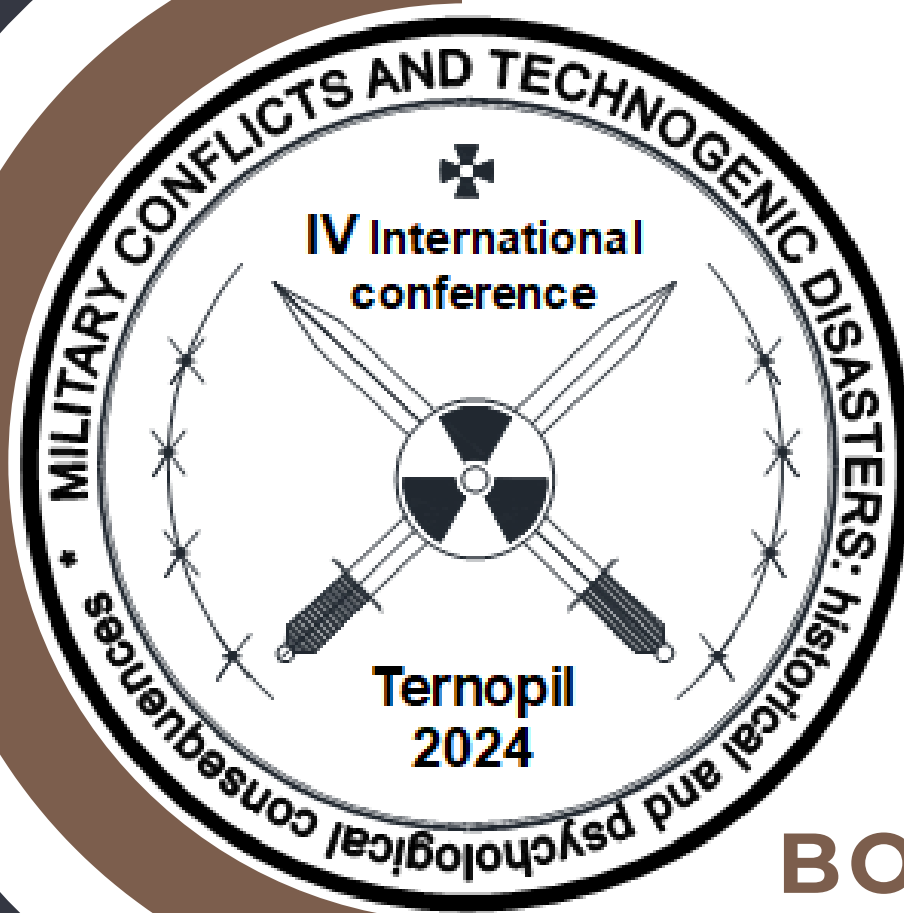

ЗБІРНИК ТЕЗ

**BOOK OF
ABSTRACTS OF**

**IV Міжнародної
наукової конференції**

**«ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ
КАТАСТРОФИ: історичні та
психологічні наслідки»**

ТНТУ ім. І. Пулюя, 2024

Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез IV Міжнародної наукової конференції, 18-19 квітня 2024 р. / упоряд. А.А. Криськов, М.Я. Блавіцький, Н.В. Габрусєва – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2024. – 146 с.

ISBN 9786177875771

Збірник містить матеріали IV Міжнародної наукової конференції «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

Конференція проведена Тернопільським національним технічним університетом імені І. Пулюя 18-19 квітня 2024 р.. Основне проблемне поле конференції: питання психологічної та соціальної реабілітації постраждалих під час воєнних конфліктів; основні напрямки новітніх досліджень у мінімізації наслідків воєнних конфліктів та техногенних катастроф; шляхи міжнародного співробітництва у подоланні екологічних, економічних, психологічних, соціальних проблем, пов'язаних з воєнними конфліктами та техногенними катастрофами тощо.

Всі права захищені. Жодна з доповідей цього видання не може бути повністю чи частково відтворена або розмножена електронним, механічним, фото- чи будь-яким іншим способом без попереднього письмового погодження з програмним комітетом конференції. Всі доповіді відтворено з дозволу їх авторів. Видавець не несе відповідальності за будь-який збиток, заподіяний особам чи власності внаслідок некоректності наданої в збірнику інформації або при використанні будь-яких методів, виробів чи ідей, які описано в поданих авторами доповідях.

ISBN 9786177875771

Матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатися з позицією редколегії

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	11
Микола Митник, ректор Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Україна; Людмила Головкова, Віцепрезидент української наукової діаспори у Франції, д-р екон. наук, проф. Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна; Богдан Андрушків, д-р екон. наук, проф., Президент Академії соціального управління, Україна; Михайло Блавіцький, помічник ректора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Україна	
ГРОМАДСЬКА ІНІЦІАТИВА ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ МИРУ У СВІТІ	
Секція 1. ПСИХОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ	14
Герман О., канд. іст. наук, доц., Заслужений діяч мистецтв України Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	14
КОМПЛЕКСНЕ ЗМЕРЕЖЕННЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ ВИКЛИКАНИХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНОЮ	
Herman O., Ph.D., Assoc. Prof. COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF CRISIS STATES CAUSED BY THE RUSSO-UKRAINIAN WAR	
Мардинавка О.; Назаревич Л., канд. філол. наук, доц. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	16
ВІДМОВА УКРАЇНЦІВ ВІД СИМВОЛІВ, ЯКІ АСОЦІЮЮТЬСЯ З РОСІЄЮ	
Mardynavka O.; Nazarewycz L., Ph.D., Assoc. Prof. REFUSAL OF UKRAINIANS FROM SYMBOLS ASSOCIATED WITH RUSSIA	
Мешко Г., д-р пед.х наук, проф.; Мешко О., канд. психол. наук, доц. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна	18
ТРИВОЖНІСТЬ ЯК СУБ'ЄКТИВНИЙ ПРОЯВ ЕМОЦІЙНОГО НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ	
Meshko H., Dr. of Pedagogical Sciences, Prof.; Meshko O., Ph.D., Assoc. Prof. ANXIETY AS A SUBJECTIVE MANIFESTATION OF STUDENTS' EMOTIONAL DISTRESS DURING THE WAR	
Періг І., канд. психол. наук, доц. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	22
ПОШУК РЕСУРСІВ ЯК УМОВА ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ	
Perig I., Ph.D. (Psychology), Assoc. Prof. SEARCH OF RESOURCES AS A CONDITION OF SUPPORT PERSONAL MENTAL HEALTH	
Потіха О., канд. істор. наук Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	23
Дудун Ю. Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ВТРАЧЕНЕ ДИТИНСТВО: УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ВІЙНИ	
Potikha O., PhD	

- Dudun Yu.**
LOST CHILDHOOD: UKRAINIAN CHILDREN OF WAR
- Рудюк Д.; Шадюк Т., канд. філос. наук, доц.** **27**
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна
**ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ В
УМОВАХ ВІЙНИ**
- Ruduk D.; Shadiuk T., PhD in Philosophy, Assoc. Prof..**
**INFORMATION-CULTURAL ASPECT OF ORGANIZATIONS FUNCTIONING DURING
WAR**
- Сибірний А., канд. біол. наук, доц.** **29**
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Україна
- Сибірна Р., д-р біол. наук, проф.**
Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ
- Sybirny A., Ph.D., Assoc. Prof.**
- Sybirna R., Dr., Prof.**
PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF PERSONS WHO ARE IN SPECIAL CONDITIONS
- Стасюк Р.** **31**
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна
**МОВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ В СОЦМЕРЕЖАХ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ: АНАЛІЗ
ДИНАМІКИ ТА ЇЇ КОНТЕКСТ**
- Stasiuk R.**
**LANGUAGE TRANSFORMATION IN SOCIAL NETWORKS UNDER THE INFLUENCE OF
THE WAR: ANALYSIS OF DYNAMICS AND ITS CONTEXT**
- Стасюк Р.** **33**
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна
**ДИНАМІКА ВИКОРИСТАННЯ СЛІВ "ВІЙНА" ТА "WAR" У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ
ПІД ВПЛИВОМ ВОЄННИХ ПОДІЙ: ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**
- Stasiuk R.**
**DYNAMICS OF THE USAGE OF "ВІЙНА" AND "WAR" IN SOCIAL MEDIA INFLUENCED
BY MILITARY EVENTS: PSYCHOLOGICAL AND SOCIAL ADAPTATION OF UKRAINIAN SOCIETY**
- Трубавіна І., д-р пед. наук, проф.** **34**
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Полтава, Україна
**НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**
- Trubavina I., Dr., Prof.**
**DIRECTIONS FOR ENSURING SOCIAL COHESION OF THE POPULATION IN TIMES OF
WAR**
- Шульга І., канд. пед. наук** **38**
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна
**ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Shulha I., Ph.D.

**FORMATION OF A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN PRIMARY SCHOOLS
UNDER MARTIAL LAW**

Секція 2. ІСТОРИЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ 40

Городиська Н., ст. викл. 40

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ – ЗАРОДОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Horodyska N.

UKRAINIAN SICH RIFLEMEN - THE GERM OF THE NATIONAL ARMED FORCES

Гумен Ю., канд. іст. наук., доц. 42

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЦЕРКОВНИЙ АСПЕКТ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКИХ ВІЙН. ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ

Humen Yu., Ph.D., Assoc. Prof.

CHURCH ASPECT OF RUSSO-UKRAINIAN WARS

Данилевич О.; Васильців А.; Назаревич Л., канд. філол. наук, доц. 50

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГРУЗІЯ ТА УКРАЇНА – ПЛЕЧЕ ДО ПЛЕЧА, АБО ДРУЖБА ПО КРОВІ

Danylevych O.; Vasiltsiv A.; Nazarewycz L., Ph.D.; Assoc. Prof.

GEORGIA AND UKRAINE – SHOULDER TO SHOULDER, OR FRIENDSHIP BY BLOOD

Лубкович Н., канд. іст. наук; Лубкович А. 53

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

**ПІДТРИМКА УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ СПІВТОВАРИСТВОМ У ПРОТИСТОЯННІ
МОСКОВСЬКІЙ АГРЕСІЇ**

Lubkovych N., PhD; Lubkovych A.

**SUPPORT OF UKRAINE BY THE INTERNATIONAL COMMUNITY AGAINST MOSCOW'S
AGGRESSION**

Рудик М., викладач; Бабій Н. 57

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

НЕЗАСВОЄННІ УРОКИ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Rudyk M., teacher; Babiy N.

UNLEARNED LESSONS OF MILITARY CONFLICTS

Секція 3. ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ 60

Мосов С., д-р військ. наук, проф. 60

Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, Україна

Чубіна Т., д-р істор. наук, проф.

Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету
цивільного захисту України, Україна.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТИСК ВІЙНИ НА ЛЮДИНУ

Mosov S., Dr., Prof.

Chubina T., Dr., Prof.

PSYCHOLOGICAL PRESSURE OF WAR ON THE INDIVIDUAL

Медведев О., старший науковий співробітник 62

Національний університет оборони України, Україна

**ТОМОС 1924 РОКУ ПРО АВТОКЕФАЛІЮ ПОЛЬСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В
КОНТЕКСТІ ГІБРИДНИХ ВОЄН РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ**

Medvedyev O.

**THE 1924 POLISH ORTHODOX CHURCH AUTOCERPHALOUS DECREE (TOMOS) IN THE
CONTEXT OF RUSSIA'S HYBRID WARS AGAINST UKRIANE**

Станько А., доктор філософії; Микитишин А., канд. техн. наук, доц.; Блавіцький А. 65
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ІНТЕГРАЦІЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІЙСЬКОВІ ДОКТРИНИ: КІБЕРЗАГРОЗИ ТА
АДАПТАЦІЯ ДО ЦИФРОВОГО ВИМІРУ КОНФЛІКТІВ**

Stanko A., Ph.D; Mykytyshyn A., Ph.D., Assoc. Prof.; Blavitskyi A.

**INTEGRATION MODERN TECHNOLOGIES INTO MILITARY DOCTRINES: CYBER
THREATS AND ADAPTATION TO THE DIGITAL DIMENSION OF CONFLICTS**

**Станько А., доктор філософії; Тотосько О., канд. техн. наук, доц.; Голотенко О., канд.
техн. наук, доц.; Королюк Р. 68**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕВОЛЮЦІЮ ГІБРИДНИХ ВІЙН:
ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА СУЧАСНІ ТRENДИ**

Stanko A., PhD; Totosko O., Ph.D., Assoc. Prof.; Golotenko O., Ph.D., Assoc. Prof.;
Koroliuk R.

**THE IMPACT OF INFORMATION TECHNOLOGY ON THE EVOLUTION OF HYBRID
WARFARE: HISTORICAL ANALYSIS AND CURRENT TRENDS**

Стоцький Я., д-р істор. наук, проф. 70

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**КОНФЕСІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ТА
ЇХНІЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА РЕЛІГІЙНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У
ПОРІВНЯННІ З ДОВОЄННИМ ПЕРІОДОМ**

Stotskyi Y., Dr., Prof.

**CONFESSIONAL TRANSFORMATIONS DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR AND
THEIR PSYCHOLOGICAL IMPACT ON THE RELIGIOSITY OF UKRAINIAN SOCIETY IN
COMPARISON WITH THE PRE-WAR PERIOD**

Хайрулін О., канд. психол. наук, доц. 73

Національний університет оборони України, Україна

**МОВНА ГРА ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА
ЛЮДИНУ**

Khairulin O., Ph.D., Assoc. Prof.

**LINGUISTIC PLAY AS THE BASIS OF INFORMATIONAL-PSYCHOLOGICAL INFLUENCE
ON INDIVIDUALS**

Шостаківська Н., канд. пед. наук, доц.; Коваль А. 76

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.; Koval A.

HYBRID WARS: HISTORICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS

**Секція 4. ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ВІЙНИ: КОГНІТИВНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА
СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІРИ 78**

- Войтко О., канд. військ. наук, доц.; Полевий В., канд. юрид. наук, старший науковий співробітник** **78**
КОГНІТИВНИЙ ВИМІР ВІЙНИ: ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
Voitko O., Ph.D., Assoc. Prof.; Polevyy V., Ph.D.
THE COGNITIVE DIMENSION OF WARFARE: EVALUATION TOOLS FOR DECISION-MAKING
- Бамбурак-Кречківська Н., канд. психол. наук, доц.** **81**
Комунальний заклад Львівської обласної ради "Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти", Україна
РУМІНАЦІЯ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ СУБ'ЄКТИВНОГО ПЕРЕЖИВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
Bamburak-Krechivska N., Ph.D., Assoc. Prof.
RUMINATION AS A BASIC COMPONENT OF PERSONALITY SUBJECTIVE EXPERIENCE
- Мешко Г., д-р пед. наук, проф.; Гавришок Б., канд. геогр. наук, доц.; Гавришок О.** **83**
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна
БЕЛІГЕРАТИВНІ ЛАНДШАФТИ ЯК СВІДЧЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ ТА ЗАСІБ ВИХОВАННЯ
Meshko H., Dr., Prof.; Havryshok B., Ph.D., Assoc. Prof.; Havryshok O.
BELIGERATIVE LANDSCAPES AS EVIDENCE OF MILITARY ACTIONS AND MEANS OF EDUCATION
- Сівчук П.** **86**
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна
УПРАВЛІНЯ КОНФЛІКТАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
Sivchuk P.
CONFLICT MANAGEMENT UNDER MARTIAL LAW
- Савіна І., канд. пед. наук** **88**
Навчально-науковий інститут воєнної історії Національного університету оборони України, м. Київ, Україна
Цимбровський В.
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна
ФЕНОМЕН ВІЙНИ: КОГНІТИВНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІРИ
Savina I., Ph.D.
Tsymbrovskiy V.
THE PHENOMENON OF WAR: COGNITIVE, PHILOSOPHICAL AND SOCIAL DIMENSIONS
- Секція 5. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА БЕЗПЕКУ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ** **90**
- Борисова Л., канд. юрид. наук, доц.** **90**
Національний університет цивільного захисту України, Україна
Клочко А., д-р юрид. наук, проф.
Харківський національний університет внутрішніх справ, Україна
Нікітіна Л., канд. техн. наук, доц.
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна
ДОВКІЛЛЯ ЯК МОВЧАЗНА ЖЕРТВА ВІЙНИ

Borysova L., Ph.D., Assoc. Prof.

Klochko A., Dr., Prof.

Nikitina L., Ph.D., Assoc. Prof.

ENVIRONMENT AS A SILENT VICTIM OF WAR

**Гурик О., канд. техн. наук, доц.; Сенчишин В., канд. техн. наук, доц.; Мариненко С.,
канд. техн. наук, доц.; Король О.** **92**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ В УКРАЇНІ, ЇЇ ВПЛИВ НА БЕЗПЕКУ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

**Guryk O., Ph.D., Assoc. Prof.; Senchyshyn V., Ph.D., Assoc. Prof.; Marynenko S., Ph.D.,
Assoc. Prof.; Korol O.**

RUSSIAN AGGRESSION IN UKRAINE, ITS CONSEQUENCES ON LIFE SAFETY

Зварич Н., канд. техн. наук, доц.; Пилипець О., канд. техн. наук, доц. **95**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ЗНИЩЕННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ – СЕРЬОЗНА
ЕКОЛОГІЧНА ЗАГРОЗА ДЛЯ ЄВРОПИ**

Zvarych N., Ph.D., Assoc. Prof.; Pylypets O., Ph.D., Assoc. Prof.

**DESTRUCTION OF NATURE PROTECTED AREAS IN UKRAINE IS A SERIOUS
ENVIRONMENTAL THREAT TO EUROPE**

Корінець Н., канд. с.-г. наук **97**

Біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН, Україна

**ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК
«АСКАНІЯ-НОВА»**

Korinets N., Ph.D.

**THE IMPACT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR ON THE BIOSPHERE RESERVE
«ASKANIA NOVA»**

Нестайко І., канд. пед. наук, доц.; Сеньовська Н., канд. пед. наук, доц. **99**

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

**НАСЛІДКИ БІЖЕНСТВА ДЛЯ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН, СПРИЧИНЕНІ ЗБРОЙНИМИ
КОНФЛІКТАМИ**

Nestaiko I., Ph.D., Assoc. Prof.; Senovska N., Ph.D., Assoc. Prof.

**CONSEQUENCES OF REFUGEES FOR HOST COUNTRIES RESULTING FROM ARMED
CONFLICTS**

Стручок В. **101**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛУ ТА НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС**

Struchok V.

**TO THE ISSUE OF THE PROTECTION OF PERSONNEL AND THE POPULATION AS A
RESULT OF THE ACCIDENT AT THEN CHERNOBYL NPP**

Шостаківська Н., канд. пед. наук, доц.; Митулинський Р. **103**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ПІДІРВАННЯ ГРЕБЛІ ДНІПРОГЕСУ 1941 РОКУ: АНАЛІЗ ПОДІЇ ТА ОЦІНКА
ЛЮДСЬКИХ ВТРАТ**

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.; Mytulynskyi R.

**EXPLOSION OF THE DNIPRO HYDROELECTRIC STATION DAM IN 1941: EVENT
ANALYSIS AND ASSESSMENT OF HUMAN LOSSES**

Шостаківська Н., канд. пед. наук, доц.; Пасько М. 106

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІСЛЯ ЕКОЦИДУ НА
КАХОВСЬКІЙ ГЕС**

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.; Pasko M.

ENVIRONMENTAL PROTECTION AFTER THE ECOCIDE AT KAKHOVKA HPP

Шостаківська Н., канд. пед. наук, доц.; Шевчук М. 109

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА БЕЗПЕКУ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ**

Shostakivska N., Ph.D., Assoc. Prof.; Shevchuk M.

**IMPACT OF MILITARY CONFLICTS AND MAN-MADE DISASTERS ON LIVELIHOOD
SECURITY, LOCAL AND GLOBAL ECOSYSTEMS**

**Секція 6. НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА
СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ 111**

**Андрушків Б., д-р екон. наук, проф.; Ратинський В., канд. екон. наук, доц.; Бойко О.,
канд. екон. наук, доц. 111**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ
СЕРВІСНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ (ОКО В
ЄВРОПЕЙСЬКЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО СЕРВІСУ)**

Andrushkiv B., Dr., Prof.; Ratynskiy V., Ph.D., Assoc. Prof.; Boiko O., Ph.D., Assoc. Prof.

**ORGANIZATIONAL MECHANISM FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STATE
STRATEGY FOR SERVICE INFRASTRUCTURE MANAGEMENT IN THE WAR AND POST-WAR
PERIODS (A LOOK AT THE EUROPEAN FUTURE OF THE UKRAINIAN SERVICE)**

**Гевко І., д-р техн. наук, проф.; Дунець В., канд. техн. наук; Паляниця Ю., канд. техн.
наук; Марценюк А.; Химич Г. 114**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ДРОН З ІМПУЛЬСНИМ КВАНТОВИМ ГЕНЕРАТОРОМ ДЛЯ ЗНЕШКОДЖЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ УРАЖЕННЯ**

Hevko I., Dr., Prof.; Dunets V., Ph.D.; Palianytsia Y., Ph.D.; A. Martseniuk; Khymych G.

DRONE WITH A PULSE QUANTUM GENERATOR FOR NEUTRALIZING STRIKE MEANS

Зяйлик М., канд. екон. наук, доц.; Машлій Г., канд. екон. наук, доц. 116

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ**

Ziailyk M., Ph.D., Assoc. Prof.; Mashlii H. Ph.D., Assoc. Prof.

Корнієнко І., канд. психол. наук 118

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, Україна;

Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Україна

**РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В
ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД**

Korniienko I., Ph.D

RESTRUCTURING OF THE PSYCHOLOGICAL SERVICE OF THE EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD	
Неклонський І., канд. військ. наук	120
Національний університет цивільного захисту України, Україна	
РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ УТИЛІЗАЦІЇ БОЄПРИПАСІВ	
Neklonskyi I., Ph.D	
Помаза-Пономаренко А., д-р наук з держ. управління, старший дослідник;	
Тарадуда Д., канд. техн. наук, доц.	123
Національний університет цивільного захисту України, Україна	
Pomaza-Ponomarenko A., Dr., senior researcher; Taraduda D., Ph.D., Assoc. Prof.	
Прокопенко О., доктор філософії; Федорієнко В., канд. техн. наук; Кульчицький О.	126
Національний університет оборони України, Україна	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ	
Prokopenko O., Ph.D; Fedoriienko V., Ph.D; Kulchytskyi O.	
UTILIZATION OF DATA INTELLIGENCE TECHNOLOGIES	
Секція 7. УКРАЇНА – НАТО: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВА	128
plk dr hab. inż. Ziólkowski J.; dr hab. inż. Hutsaylyuk V., prof.	128
Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Polska	
REALIA I ASPIRACJI WSPÓŁPRACY UKRAINY Z NATO. POLSKIE OCZEKIWANIA I WIZJA PRZYSZŁOŚCI	
Col., Ziólkowski J., PhD. DSc. Eng.; Hutsaylyuk V., PhD. DSc. Eng.	
REALITIES AND ASPIRATIONS OF UKRAINE'S COOPERATION WITH NATO. POLISH EXPECTATIONS AND VISION FOR THE FUTURE	
Войтко О., канд. військ. наук, доц.	131
Національний університет оборони України, Україна	
СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ: ОСВІТНЯ ТА НАУКОВА СКЛАДОВІ	
Voitko O., Ph.D., Assoc. Prof.	
FORMATION OF THE STRATEGIC COMMUNICATIONS INSTITUTE: EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC COMPONENTS	
Марченко Я., канд. іст. наук	133
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Україна	
РЕАКЦІЯ НАТО НА ТИМЧАСОВУ ОКУПАЦІЮ РОСІЄЮ КРИМСЬКОГО ПІВОСТРОВА	
Marchenko Ya., Ph.D.	
REACTION OF NATO TO THE TEMPORARY OCCUPATION OF THE CRIMEAN PENINSULA BY RUSSIA	
Розумовська Ю.	136
Національний університет оборони України, Україна	
ВСТУП УКРАЇНИ ДО НАТО: ПРОБЛЕМИ, ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Rozumovska Yu.	
UKRAINE'S ENTRY INTO NATO: CHALLENGES, ACHIEVEMENTS, AND PERSPECTIVES	
Сеник Л.; Рожко Н., д-р. екон. наук, проф.	138

доцільно враховувати особливості виявлення закономірностей уявлення експертами наближених значень конкретних величин.

Джерела та література

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Fifth Edition. Project Management Institute, USA, 2013. 616 p. URL: https://repository.dinus.ac.id/docs/ajar/PMBOKGuide_5th_Ed.pdf
2. A structured approach to Enterprise Risk Management (ERM) and the requirements of ISO 31000. AIRMIC, Alarm, IRM, 2010. 18 p. URL: <https://www.ferma.eu/app/uploads/2011/10/a-structured-approach-to-erm.pdf>
3. Неклонський І.М., Смирнов О.М. Модель управління технологічними ризиками при впровадженні технології утилізації кумулятивних боєприпасів. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2018. № 27. С. 73–84. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7364>
4. N.S. Arunraj, Saptarshi Mandal, J. Maiti, Modeling uncertainty in risk assessment: An integrated approach with fuzzy set theory and Monte Carlo simulation. Accident Analysis & Prevention. 2013. Vol. 55. P. 242–255. URL: <https://doi.org/10.1016/j.aap.2013.03.007>
5. Jiri Mockor, David Hýnar. On Unification of Methods in Theories of Fuzzy Sets, Hesitant Fuzzy Set, Fuzzy Soft Sets and Intuitionistic Fuzzy Sets. Mathematics. 2021. 9. 447 p. URL: <https://doi.org/10.3390/math9040447>
6. Oleg Gavrysh, Valeriia Melnykova. Project risk management of the construction industry enterprises based on fuzzy set theory. Problems and Perspectives in Management. 2019. 17(4). 203–213. DOI:10.21511/ppm.17(4).2019.17
7. Фінансово-економічна система України: сучасний стан та напрями розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Попової О.Ю., Мариної А.С. Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2019. 281 с. URL: https://ea.donntu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/32529/1/Maket_Mono_2019.pdf
8. Ризик-менеджмент будівельних підприємств проектоорієнтованого типу: монографія / О.А. Гавриш, К.О. Кузнецова, В.А. Мельникова; під редакцією Лисецької Н.М. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 211 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/23c3738a-c269-4378-87d0-069a07871bc7/content>

УДК 351.861

**Помаза-Пономаренко А., д-р наук з держ. управління, старший дослідник;
Тарадуда Д., канд. техн. наук, доц.**

Національний університет цивільного захисту України, Україна

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Анотація. *Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад комплексного моніторингу та управління безпекою об'єктів військово-промислового комплексу для попередження надзвичайних ситуацій в контексті забезпечення цивільної безпеки України.*

Об'єкт дослідження – процес попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах військово-промислового комплексу в контексті забезпечення цивільної безпеки.

Предмет дослідження – попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах військово-промислового комплексу, забезпечення цивільної безпеки України.

Методи дослідження. При виконанні роботи застосовувалися методи статистичного, функціонального та системного аналізу для дослідження поєднання взаємопов'язаних елементів об'єктів підвищеної небезпеки загалом і об'єктів військово-промислового комплексу зокрема, методи теорії ймовірності, теорії надійності, математичного моделювання, планування експерименту, обробки отриманих даних для узагальнення та побудови структурних схем та моделей.

Ключові слова: надзвичайна ситуація, об'єкт військово-промислового комплексу, попередження надзвичайних ситуацій, умови військового конфлікту.

Pomaza-Ponomarenko A., Dr., senior researcher; Taraduda D., Ph.D., Assoc. Prof.
National University of Civil Protection of Ukraine, Ukraine

ENSURING CIVIL SECURITY OF MILITARY-INDUSTRIAL COMPLEX OBJECTS IN UKRAINE DURING MILITARY CONFLICTS

Abstract: *The aim of the paper is to justify the theoretical principles of comprehensive monitoring and management of security at military-industrial complex objects to prevent emergencies in the context of ensuring civil security in Ukraine.*

The object of the research is the process of preventing emergencies at military-industrial complex objects in the context of ensuring civil security.

The subject of the research is the prevention of emergencies at military-industrial complex objects and the ensuring of civil security in Ukraine.

Research methods: The study applied methods of statistical, functional, and systemic analysis to investigate the combination of interconnected elements of high-risk objects in general and military-industrial complex objects in particular, probability theory, reliability theory, mathematical modeling, experimental planning, and data processing for generalization and construction of structural diagrams and models.

Keywords: *emergency situation, military-industrial complex object, prevention of emergencies, conditions of military conflict.*

На сьогодні в Україні функціонує понад 1800 об'єктів, на яких зберігається або використовується у виробничій діяльності більше 283 тис. тонн небезпечних хімічних речовин, у тому числі – 178,4 тис. тонн аміаку, із них 5,613 тис. тонн – на об'єктах з холодильними установками [1].

Право на безпечне для життя довкілля є одним з основоположних понять сучасного суспільства, саме тому у роботі досліджено концептуальні засади публічного управління у сфері забезпечення цивільної безпеки [2]. Проте сьогодні воно потребує захисту, оскільки повномасштабна зовнішня агресія РФ продовжує тривати, і вона спрямована на дестабілізацію економічного, соціального й екологічного розвитку України загалом і на руйнацію її критичної інфраструктури. Аналіз чинної правової бази України у цій сфері дозволив встановити, що до критичної інфраструктури відносяться деякі об'єкти військово-промислового комплексу. Більшість хімічних речовин, які надходять в обіг через зовнішню агресію РФ, за певних умов становлять загрозу для життя і здоров'я людей та довкілля. На підтвердження висловленої думки можна навести положення Закону України «Про критичну інфраструктуру» (2021 р.).

У роботі вирішене важливе науково-прикладне завдання щодо підвищення ефективності процесу попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах військово-промислового комплексу (ВПК) в контексті гарантування цивільної безпеки України. У результаті вирішення поставлених завдань отримано такі висновки.

На підставі аналізу наукових напрацювань у межах обраної проблематики з'ясовано, що всі типи об'єктів ВПК можна класифікувати за низкою подібних ознак. Кожен тип відображає тільки одну характерну рису установки, тому в її визначенні може бути дві або більше ознак. При експлуатації об'єктів ВПК можливе виникнення небезпечних режимів їхньої роботи, що у свою чергу може спровокувати виникнення аварій та інших катастрофічних подій. Для цих об'єктів характерні такі сценарії розвитку НС: 1) руйнування обладнання та комунікацій, що знаходяться під надлишковим тиском; 2) поширення токсичної хмари, що утворилася в результаті викиду його з системи; 3) зараження ґрунту, води, а також поширення токсичної хмари, що утворилася в результаті розливу аміаку; 4) вибух і згоряння отруйної (наприклад, аміачно-повітряної) суміші при розгерметизації обладнання.

Дослідження світових практик експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки загалом і ВПК зокрема дозволило встановити, що основними причинами виникнення надзвичайних ситуацій на них є технічні несправності устаткування, помилки персоналу й негативний вплив зовнішніх факторів [3]. Визнано особливе значення останнього фактора на стан експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки (зокрема, ВПК) у країнах пострадянського простору, на які спрямована зовнішня агресія РФ. Установлено, що складності додає те, що технічний стан більшості таких об'єктів в Україні, у т.ч. її об'єктів ВПК, є на сьогодні небезпечним з огляду на вплив іще внутрішніх факторів. Йдеться про високий рівень амортизаційного зношення обладнання та невідповідність існуючим нормам безпеки таких об'єктів. Складна економічна ситуація, яка склалася в нашій державі, на жаль, не дозволяє провести глибоку модернізацію застарілого обладнання, тому необхідна розробка комплексної процедури оцінки безпеки об'єктів ВПК, яка б дозволяла ефективно приймати управлінські рішення щодо попередження надзвичайних ситуацій на них.

Аналіз чинної правової бази України у сфері визначення стану функціонування об'єкту потенційної небезпеки (у т.ч. ВПК) дозволив стверджувати, що існує потреба у формуванні обґрунтованої комплексної процедури оцінки існуючих загроз із метою подальшого визначення попереджувальних заходів і заходів із підвищення рівня цивільної безпеки об'єктів контролю, яка на сьогодні відсутня [4]. Реалізація цієї мети дозволила обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення постанови КМУ «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки» від 13.09.2022 р. № 1030, зокрема, щодо включення уточнених розрахунків оцінювання рівня впливу факторів різної природи на стан функціонування об'єктів підвищеної небезпеки (об'єктів ВПК), серед яких визначальне місце відведено фактору «зовнішній деструктивний вплив».

У цьому контексті запропонована розробка імітаційної моделі стану безпеки об'єкта ВПК і аналітичного апарату управління безпекою цього об'єкта на її основі. Крім того, розроблено аналітичний апарат управління безпекою на основі цієї моделі, які дозволяють визначити основний негативний вплив факторів безпеки різної природи на функціонування об'єкта контролю (тобто об'єкта ВПК), а також пріоритетні напрямки управління безпекою найменш надійних елементів об'єкта й обрати заходи для підвищення рівня безпеки з урахуванням аналізу доцільності їх застосування. Розроблено апаратно-програмний комплекс моніторингу та управління безпекою об'єктів ВПК, який дозволяє проводити моніторинг стану безпеки реального об'єкта та здійснювати управління його безпекою в режимі реального часу.

Джерела та література

1. Popov O., Taraduda D., Sobyna V., Dement M., Pomaza-Ponomarenko A. (2020). Emergencies at Potentially Dangerous Objects Causing Atmosphere Pollution: Peculiarities of

Chemically Hazardous Substances Migration. Systems, Decisions and Control in Energy I. Studies in Systems, Decision and Control. Switzerland: Springer International Publishing AG. Vol. 298. P. 151-163.

2. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Публічна (громадська та цивільна) безпека в Україні: значення для гарантування системи безпеки в Європі // International security studios: managerial, technical, legal, environmental, informative and psychological aspects. International collective monograph. Volume II. Oslo (Kingdom of Norway). Norwegian University of Life Sciences, Research and Education. 2024. 605 p. Pp. 297-322.

3. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Механізми забезпечення цивільної безпеки України: аспекти попередження НС на об'єктах військово-промислового комплексу // Публічне адміністрування та національна безпека. 2024. № 3 (44). <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/3/9732>.

4. Pomaza-Ponomarenko A., Taraduda D., Leonenko N., Poroka S., Sukhachov M. Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense // AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2024. Vol. 14. Issue 1. Pp. 216-220.

УДК 355.451 (477)

Прокопенко О., доктор філософії; Федорієнко В., канд. техн. наук; Кульчицький О.

Національний університет оборони України, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ

Анотація. *Негативний інформаційний вплив, заснований на використанні змісту ворожих пропагандистських нарративів активно розповсюджуються у глобальному інформаційному просторі, що негативно впливає на українців, їх соціальну свідомість, нав'язуючи спотворений світогляд, твердження, факти, аргументи, чутки, тощо. На сьогодні, нагально необхідними постають питання розвитку і удосконалення теоретичних і практичних підходів моніторингу інформаційного простору, де найактуальнішим слід виокремити питання аналізу і прогнозування тенденцій розповсюдження інформаційного контенту, виявлення негативного інформаційно-психологічного впливу противника для своєчасного вироблення заходів щодо його протидії.*

Ключові слова: *моніторинг, нейронна мережа, обробка природної мови, семантика тексту, негативний інформаційний вплив.*

Prokopenko O., Ph.D; Fedoriienko V., Ph.D; Kulchytskyi O.

National Defence University of Ukraine, Ukraine

UTILIZATION OF DATA INTELLIGENCE TECHNOLOGIES

Abstract. *The negative informational impact based on the dissemination of hostile propaganda narratives actively spreads in the global information space, adversely affecting Ukrainians, their social consciousness, imposing a distorted worldview, assertions, facts, arguments, rumors, etc. Today, there is an urgent need for the development and improvement of theoretical and practical approaches to monitoring the information space, where the most relevant issue is the analysis and forecasting of trends in the dissemination of information content, identifying the negative informational-psychological impact of the adversary for timely counteraction measures.*

Keywords: *monitoring, neural network, natural language processing, text semantics, negative informational impact.*